

จากอักษรพราหมีถึงอักษรคฤณณ์ในจารึกเย ธมมา นครปฐม

ศาสตราจารย์ รัชช ปุณโณทก

อักษรที่พบอยู่ในศิลาจารึกรุ่นแรกในอินเดียและใช้กันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ อักษรพราหมี เชื่อกันว่าอักษรพราหมีเริ่มมีขึ้นก่อนสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช (พ.ศ.271-311) แต่เราพบตัวอักษรพราหมีที่เป็นหลักฐานมีอายุสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชเท่านั้น อักษรพราหมีที่ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชนี้ เป็นตัวอักษรที่พัฒนาจนสมบูรณ์แบบแล้ว นั่นคือ มีตัวอักษรถึง 64 ตัว (พยัญชนะและสระ) และเครื่องหมายอื่น ๆ

การพัฒนาตัวอักษรพราหมีในอินเดีย เป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป หลายลำดับขั้นตอนกว่าจะเป็นอักษรคฤณณ์ หรืออักษรปัลลวะที่ปรากฏอยู่ในจารึกดินแดนประเทศไทยรุ่นแรก ได้แก่ จารึกเยธมมา (มีอายุระหว่าง พ.ศ.1100-1200) ได้ใช้ระยะเวลายาวนาน รวมทั้งการแพร่กระจายมาสู่เอเชียอาคเนย์นั้น ยังหาเหตุผลมาอธิบายกันค่อนข้างยาก ในที่นี้จึงอยากจะเสนอขั้นตอนการวิวัฒนาการและการแพร่กระจายของอักษรพราหมีมาสู่ดินแดนเอเชียอาคเนย์

1. การกำเนิดอักษรพราหมี

อักษรพราหมีที่พบในศิลาจารึกสมัยพระเจ้าอโศกเป็นอักษรที่พัฒนาสมบูรณ์แบบแล้ว นั่นคือทั้งรูปแบบตัวอักษรและอักษรวิธีเป็นระบบใช้เขียนภาษาปรากฤต (ภาษาอินเดียโบราณ) ได้เหมาะสมอีกประการหนึ่ง ลายเส้นของตัวอักษรพราหมีนั้นไม่คงรูปร่างของอักษรรูปภาพอยู่เลย ฉะนั้นจึงเชื่อกันว่าอักษรพราหมีที่พบในจารึกเมื่อพุทธศตวรรษที่ 3 นั้น ได้มีวิวัฒนาการมายาวนาน นั่นคือ ใช้ในอินเดียราว 1,200-800 ปีก่อนคริสตกาล (700-300 ปีก่อนพุทธศักราช)¹ ฉะนั้นจึงมีปัญหามากในการพิจารณาว่าอักษรพราหมีได้พัฒนาอักษรมาจากอักษรกลุ่มภาษาเซมิติก คือ อักษรอารเมคและอักษรฟินิเซียน ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของอักษรกลุ่มภาษาเซมิติก ฉะนั้นยังไม่ควรสรุปว่าอักษรฟินิเซียนเป็นอักษรต้นแบบของอักษรพราหมี

แต่กระนั้นก็ตาม นักอักษรวิทยากลุ่มตะวันตกเชื่อว่า อักษรพราหมีน่าจะรับอักษรต้นแบบมาจากอักษรฟินิเซียน ซึ่งเป็นอักษรที่แพร่กระจายอย่างกว้างขวาง นักอักษรวิทยากลุ่มนี้ได้แก่ ยอร์ช

¹ Gorge Buhler, *Epigraphia Indica*.vol.IV.p.72.

บุห์เลอร์ (Groe buhler) เวเบอร์ (Weber) เบ็นเฟย์ (Benfey) และเจนเสน (Jensen)² โดยเสนอความเห็นว่าตัวอักษรพราหมี 1 ใน 3 มีรูปแบบตรงกับอักษรฟินิเซียน และอีก 1 ใน 3 มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน ส่วนตัวอักษรที่เหลือนั้นก็ยังมีรูปแบบพอจะเข้ากันได้ หรือปรับเข้าหากันได้ แต่มีปัญหาคือว่าในช่วงที่อักษรพราหมีปรากฏเริ่มแรกนั้น ไม่มีหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ว่ามีการติดต่อกันระหว่างชาวฟินิเซียนกับอินเดียโดยตรง และอักษรฟินิเซียนก็ไม่มีอิทธิพลต่ออักษรเพื่อนบ้านใกล้เคียงของอินเดีย

นักอักษรวิทยาชาวอินเดียชื่อ ดร.ราช บาลี ปันเดย์ เสนอความเห็นที่ว่าตัวอักษรพราหมีกำเนิดในอินเดีย และน่าจะเป็นผู้ให้อิทธิพลต่ออักษรฟินิเซียน โดยให้ความเห็นว่าอักษรฟินิเซียน ซึ่งเขียนจากซ้ายไปขวาเป็นระบบเดียวกับอักษรพราหมี ไม่เหมือนกับอักษรกลุ่มภาษาเซมิติกในแถบตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ที่เขียนอักษรจากขวาไปซ้าย ดร.ปันเดย์ ยังเสนออีกว่าตามหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์นั้น ชาวกรีกโบราณยืนยันว่าชาวฟินิเซียนมาจากฝั่งตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยทางทะเล ดังนั้นจึงพอจะกล่าวได้ว่า อักษรฟินิเซียนได้ถูกพาไปจากอินเดียไปสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน³

อักษรอารเมค	อักษรบโรษฐี	อักษรพราหมี	อักษรไทย
ก. x. x. x	๗. 1 1	ห. ๕. ๕. ๕	อ
ย. ๕. ๕. ๕	๗. ๗	อ. ๐	พ
ด. ๗. ๗	๕. ๕	๗. ๗. ๗	ค
๗. ๕. ๗. ๕	๗. ๗. ๕	๗. ๕. ๕	ท
ก. ๗. ๗. ๗	๗. ๗. ๗	๕. ๕. ๕	ห
๗. ๗. ๕. ๗. ๗	๗. ๗	๕. ๕. ๕	ว
๕. ๕. ๗. ๗	๕. ๕	๕. ๕. ๕	ช
๗. ๗. ๗. ๗	๗. ๗. ๗	๕. ๕. ๕	ฮ
๗. ๕	๕. ๕	๗. ๕. ๗	ด
๕. ๗. ๕. ๗. ๗	๗ ๗	๕. ๕. ๕	ย
๗. ๕. ๕. ๕	๗. ๕	๕. ๕	๗
๕. ๕. ๕. ๕	๗. ๕	๕. ๕. ๕	ล

² ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร. จารึกและอักษรวิจิตรโบราณ (มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2527.) หน้า 11.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11. อ้างถึง Raj Bali Ponday, Indian palaeography. (New Delhi, Motilal Banarsidass, 1985.)

อักษรอารเมค	อักษรโรมาญี	อักษรพราหมี	อักษรไทย
ห. ห. ๙. ๙	u, u, u, u	u, u, u, u	ม
๕. ๕. ๕. ๕. ๕	๕, ๕	๕, ๕	น
๓. ๓. ๓.	๓, ๓	๓, ๓, ๕	ส
๖. ๖	๖, ๖, ๖	๖, ๖, ๖	เอ
๖. ๖. ๖. ๖	๖ ๖	๖, ๖	ป
๕. ๕. ๕. ๕	๕, ๕	๕, ๕, ๕	ส
๕. ๕. ๖. ๕	๕. ๕	+ , +	ก
๕. ๕. ๕. ๕	๕. ๕. ๕	๕, ๕, ๕	ร
๖. ๕. ๖	๕ ก	๕. ๕. ๕	ศ
๕. ๕. ๕. ๕	๕. ๕	๕, ๕. ๕	ต

ตารางเปรียบเทียบตัวเขียนอักษรอารเมค อักษรโรมาญี อักษรพราหมี และอักษรไทย
(ภาพจาก ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร. จารึกและอักษรวิจิตรโบราณ, (นครปฐม, 2527), หน้า 22.)

อย่างไรก็ตามเรายังไม่อาจจะสรุปได้ว่าทฤษฎีทั้งสองดังกล่าวนี้ ทฤษฎีใดจะมีส่วนถูกต้องดีกว่ากัน นอกจากนี้เรายังพบอักษรโบราณที่ลุ่มแม่น้ำสินธุ ในประเทศอินเดียเมื่อเร็ว ๆ นี้ แต่ยังไม่ได้อ่าน มีนักวิชาการบางท่านเสนอความเห็นว่ายอักษรพราหมีอาจจะเป็นอักษรที่วิวัฒนาการมาจากอักษรอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุก็ได้

ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส ที่เคยทำงานในประเทศไทยและเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลาจารึกและอักษรวิทยาเอเชียอาคเนย์ มีความเห็นว่า "อักษรที่เวลานี้เรียกชื่อว่าพราหมี อักษรชนิดนี้แม้ว่าพวกพราหมณ์เป็นผู้คิดแบบขึ้นก็จริง ถึงกระนั้นอักษรพราหมีหาเป็นอักษรของอินเดียแท้ที่เดียวไม่ พวกพราหมณ์ได้แบบอย่างมาจากประเทศข้างตะวันตก คือเมืองเฟนิเชีย ซึ่งเดิมตั้งอยู่ที่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนข้างทิศตะวันออก ชาวเฟนิเชียเป็นชาติแรกที่ได้คิดหาวิธีเขียนหนังสือโดยใช้ตัวอักษรล้วน (อักษรแบบอักษร) กล่าวคือตัวอักษรแท้ที่เอง ไม่ใช่รูปอย่างชาวอียิปต์หรือจีนเคยใช้เขียนภาษาของเขา"⁴

⁴ ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์, ตำนานอักษรไทย. (โครงการพัฒนาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2504) หน้า 3.

ตัวอย่างอักษรพราหมี

จารึกที่ลุมพินี (Rummindei) ใกล้เนาตันวา ของพระเจ้าอโศกมหาราช ประมาณ พ.ศ.271-311 ภาษาปรากฤต (บาลี) อักษรพราหมี

𑀧𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺
𑀧𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺
𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺
𑀧𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺 𑀧𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺

คำอ่าน:-

- 1) เทวาน ปิเยน ปิยทสิน ลาจีน วิสทวสากิสิติน
- 2) อดน อากา จ มหียเต หิท พุเช ชาเต สกยมนีติ
- 3) สิวาวิกษทิจิ จา กาลาปีเต สิวาถเก จ อุตปาปีเต
- 4) หิท ภคว ชาเตติ ลัมนิคานเม อุลลิกเก กญฺ อฐภาคิเย จ

คำแปล:-

พระเจ้าปิยทสึผู้เป็นที่รักของทวยเทพ ผู้ได้อภิเษกแล้ว 20 ปี ได้เสด็จมาด้วยพระองค์เอง ทรงแสดงความเคารพ เพื่อให้รู้กันว่า พระพุทธเจ้าผู้เป็นสากยมนีได้ประสูติ ณ ที่นี้ รูปนางลาหีนอันได้ถูกแกะสลักไว้แล้ว และเสานหินได้ถูกยกขึ้นตั้งไว้แล้ว หมู่บ้านลุมพินีพระองค์ได้ทรงกระทำให้ปลอดภัย และให้เสียบาฬที่ดินเพียงเศษหนึ่งส่วนแปดของรายได้จากที่นา เพราะว่าพระผู้มีพระภาคได้ประสูติ ณ ที่นี้

(จาก ชูศักดิ์ ทัพย์เกษร, จารึกและอักษรวิธีโบราณ, 2527, หน้า 37.)

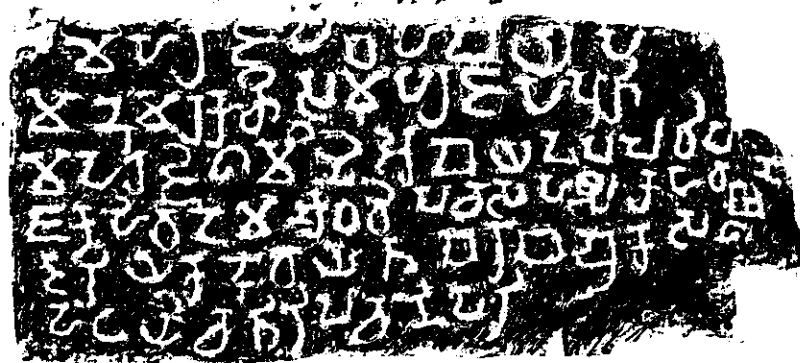
2. วิวัฒนาการของอักษรพราหมี

อักษรพราหมีใช้กันอย่างกว้างขวางในอินเดียตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 3 เป็นต้นมา ภายหลักรูปแบบตัวอักษรพราหมีก็ได้ค่อยเปลี่ยนแปลงไปที่ละน้อย ๆ โดยลายมือผู้เขียนบ้าง โดยบรรจงเพื่อความสวยงามบ้าง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รูปสัณฐานของตัวอักษรในสมัยหลัง ๆ แตกต่างไปจากอักษรพราหมีที่ใช้อยู่ในจารึกสมัยพระเจ้าอโศก อีกประการหนึ่งประเทศอินเดียเป็นประเทศใหญ่ การคมนาคมติดต่อกันยากลำบาก ในสมัยอดีต ชาวอินเดียภาคใต้ได้แก่ชาวทมิฬ อยู่ห่างไกลจากเมือง

มคธในภาคเหนือของอินเดียมาก ฉะนั้นการกลืนของตัวอักษรจึงเดินไปคนละทาง นอกจากนี้ชาวอินเดียฝ่ายเหนือนิยมใช้กระดาษเขียนหนังสือ ส่วนชาวอินเดียภาคใต้นิยมใช้ใบลานเขียนหนังสือ ฉะนั้นจึงพบว่าราว ๆ พุทธศตวรรษที่ 9-10 ตัวอักษรในอินเดียในภาคเหนือและภาคใต้มีรูปร่างแตกต่างกันมาก และมีชื่อเรียกต่างกัน นั่นคือ ภาคเหนือเรียกว่า "อักษรเทวนาครี" ส่วนอักษรภาคใต้เรียกว่า "อักษรครุณดี" หรือ "ครุณดี"⁵

จารึก คชพหุคามณีอภัย : ศรีลังกา พ.ศ. 720-744 ภาพจาก : Epigraphia Zeylanica, pp. 210.

อักษรพราหมี ภาคใต้ : สันฐานตัวอักษรเริ่มพัฒนาต่างไปจากอักษรพราหมีสมัยพระเจ้าอโศกจำนวนมาก

คำอ่าน : มหรรช(หาวห) พายท

มณฺมรค ติสมรรชท ปุคิ

มหรชि คมิณิอพย อุปลวิพ

ชกทิวทมนก วิ ปจสทลิกทวน

ทริย ทณวย ตุพรพทุกสค

หญจติริ ปจณิเปริ

คำแปล : มหาราชาคามณีอภัย(คชพหุคามณีอภัย)

โอรสของมหาราชาคติสะ หลานของมหาราชาวหา

ได้อุทิศเงินจำนวนห้าพันกหาปณะ(เหรียญกระษาปณ์)

เป็นกองทุนจัดหาปัจจัยสี่สำหรับสงฆ์ และบุคคลระอุบล

ไว้ที่บ้านตุพรพ อันเป็นที่ชุมนุมสงฆ์แห่งนั้น

สันฐานตัวอักษร : สันฐานของตัวพยัญชนะ หลายตัวได้พัฒนาต่างไปจากอักษรพราหมีสมัยพุทธศตวรรษที่ 3 เช่น ตัว ร. (J) และตัว ก. (J) หางยาวลงข้างล่าง และปลายเริ่มโค้งขึ้น ซึ่งพยัญชนะ ร. (T) และ ก. (F) สมัยพุทธศตวรรษที่ 3 ไม่มีหางยาวลงข้างล่าง ส่วน ต. (K) และ ว. (O) พัฒนาไปมาก ซึ่งต่างกับตัว ต. (K) และ ว. (O) สมัยพุทธศตวรรษที่ 3 เกือบสิ้นเชิง ส่วนพยัญชนะอื่น ๆ ยังคงรูปพยัญชนะสมัยพุทธศตวรรษที่ 3 เช่น ม. (X) ท. (U) ย. (V) ป. (U) ช. (E) เป็นต้น

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

2.1 อักษรเทวนาครี

อักษรพราหมีในยุคพุทธศตวรรษที่ 9-10 เริ่มมีการประดิษฐ์เส้นบนแนวขวางเด่นชัดขึ้น และรูปสัณฐานของตัวอักษรก็ผิดแผกไปจากอักษรรุ่นสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชมากขึ้น โดยเฉพาะศิลาจารึกที่สร้างขึ้นสมัยราชวงศ์คุปตะ กลุ่มที่ใช้ภาษาสันสกฤตจะพบว่า ตัวอักษรเริ่มพัฒนาสัณฐานต่างไปจากอักษรพราหมีมากขึ้นโดยมีการขีดเส้นขวางปลายอักษรเป็นสามเหลี่ยม ดังจารึกของพระมหาราชาลักษณัมภ์ สร้างเมื่อ พ.ศ.1020 เป็นต้นสัณฐานอักษรที่เขียนภาษาสันสกฤตพัฒนาเรื่อยมาจนกรรูปสัณฐานของอักษรเทวนาครีนับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 14 เป็นต้นไป คือจารึกของพระเจ้าชาอิงกเทวะ พ.ศ.1347⁶ จารึกเป็นภาษาสันสกฤต หลังจากนั้นอักษรเทวนาครีก็วิวัฒนาการสืบต่อไปจนเป็นรูปแบบอักษรอินเดียในปัจจุบัน

จารึกสมัยคุปตะ (ทานบัตร์ของพระมหาราชาลักษณัมภ์) อักษรพราหมีภาคเหนือ พ.ศ.1020 ภาษาสันสกฤต สัณฐานตัวอักษร พัฒนาต่างไปจากอักษรพราหมีสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช

๑ शुभं कर्मणो भवन्ति कुरुः शुभं च
कर्मणोः शुभं चोत्पद्यते शुभं च
इत्युक्तं शुभं च शुभं च शुभं च शुभं च
शुभं च शुभं च शुभं च शुभं च शुभं च
शुभं च शुभं च शुभं च शुभं च शुभं च

- คำอ่าน บรรทัดที่ 1 โอม สวสตี ชยปราดปรมมาหะสวระ ศรีมหาราช
2 ลกษณะ กุศล เพลาปรวตีกาคราม พราหมณา
3 ทินปรติวาสีกุณวินะ สมหาชญาปยติ วิทิต
4 ไวสตุยไถยคราโม มยามาตาปิ ไตรราตมนสจ
5 ปุณยาลิวฤททวย ไกตสส

แปลว่า โอมสวสตี ชัยงมี (พระ)บรมมเหศวรศรีมหาราชาลักษณัมภ์ ประกาศกุศลเจตนาให้ปรากฏทั่วไปว่า หมู่บ้านพราหมณ์ทินปรติวาสีกุณให้พ้นเสียจากอำนาจแผ่นดิน (สมาชญาปยติ) เพื่ออุทิศกุศลให้แก่บิดามารดา ผู้ปรารถนาสำเร็จแห่งบุญ

⁶ ชูศักดิ์ ทัพย์เกษร. เรื่องเดิม, หน้า 91-92.

อักษรเทวนาครีนี้ได้แพร่กระจายไปทางภาคเหนือของอินเดีย เป็นอักษรทิเบต อักษรเนปาล และอักษรแคชเมียร์ อักษรเบงกอล รวมทั้งอักษรอินเดียปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามอักษรเทวนาครีไม่มีอิทธิพลต่อตัวอักษรในประเทศไทย

วิวัฒนาการของอักษรเทวนาครี

๑ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ	๑ = ॐ ॐ ॐ ॐ	๒ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ
๒ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ	๓ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ	๓ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ
๓ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ	๔ = ॐ ॐ	๔ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ
๔ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ	๕ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ	๕ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ
๕ = ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ	๖ = ॐ ॐ ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๖ = ॐ ॐ ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๖ = ॐ ॐ ๐ ๐ ๐ ๐	๗ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๗ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๗ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๘ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๘ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๘ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๙ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๙ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๙ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๐ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๐ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๐ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๑ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๑ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๑ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๒ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๒ = ॐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๒ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๓ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๓ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๓ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๔ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๔ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๔ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๕ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๕ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๕ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๖ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๖ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๖ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๗ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๗ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๗ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๘ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๘ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๘ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๙ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๑๙ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๑๙ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๐ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๐ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๐ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๑ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๑ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๑ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๒ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๒ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๒ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๓ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๓ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๓ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๔ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๔ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๔ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๕ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๕ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๕ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๖ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๖ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๖ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๗ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๗ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๗ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๘ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๘ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๘ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๙ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๒๙ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๒๙ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๐ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๐ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๐ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๑ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๑ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๑ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๒ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๒ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๒ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๓ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๓ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๓ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๔ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๔ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๔ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๕ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๕ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๕ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๖ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๖ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๖ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๗ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๗ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๗ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๘ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๘ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๘ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๙ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๓๙ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๓๙ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๔๐ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐	๔๐ = ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐

ภาพ: ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร. จารึกและอักษรวิธีโบราณ. 2527, หน้า 175.

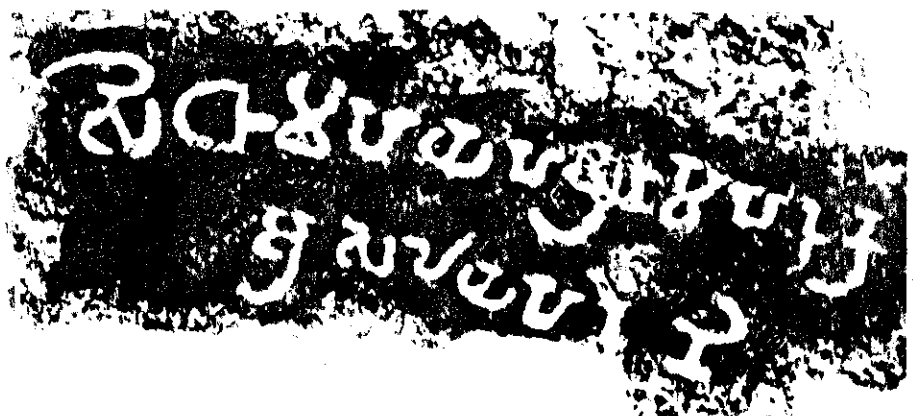
หมายเหตุ แถวที่หนึ่งซ้ายมือเป็นอักษรพราหมี แถวที่สองอักษรพราหมีเริ่มพัฒนา ส่วนแถวขวามือเป็นสัณฐานของอักษรเทวนาครีในปัจจุบัน

2.2 อักษรอินเดียใต้ หรืออักษรคฤณต์

อักษรที่พบในศิลาจารึกของอินเดียฝ่ายใต้ จะเห็นว่ารูปสัณฐานตัวอักษรแตกต่างไปจากอักษรพราหมีในจารึกสมัยพระเจ้าอโศกเช่นเดียวกัน เนื่องจากชาวอินเดียฝ่ายใต้นิยมใช้ใบลานเขียนหนังสือ ฉะนั้นรูปสัณฐานตัวอักษรจึงค่อย ๆ เป็นเส้นโค้งมน ซึ่งจะเหมาะกับการเขียนใบลานมาก

กว่าเส้นตรง อักษรพราหมีฝ่ายใต้พัฒนาสัณฐานต่างออกไปจากสัณฐานสมัยพระเจ้าอโศกมากขึ้น ดัง
 ศิลาจารึกถ้ำเวสสคีรี เมืองอนูราชปุระ ศรีลังกา สร้างเมื่อพุทธศตวรรษที่ 6-7 พบว่าสัณฐานอักษร
 เปลี่ยนแปลงไปจากอักษรพราหมีจำนวนมาก อักษรอินเดียฝ่ายใต้ที่มีสัณฐานเป็นอักษรคฤนธ์ จะเริ่ม
 นับตั้งแต่จารึกสมัยพระเจ้านรสิงหรวรมัน แห่งราชวงศ์ปัลลวะ พุทธศตวรรษที่ 12 เป็นต้นมา อักษร
 คฤนธ์ได้แพร่กระจายอยู่ในแคว้นต่าง ๆ ทางตอนใต้ของอินเดีย เช่น อักษรทมิฬ อักษรกนที
 (อักษรกันรี) อักษรมลายาลัม อักษรสิงหล หรืออักษรลังกาในปัจจุบัน เป็นต้น

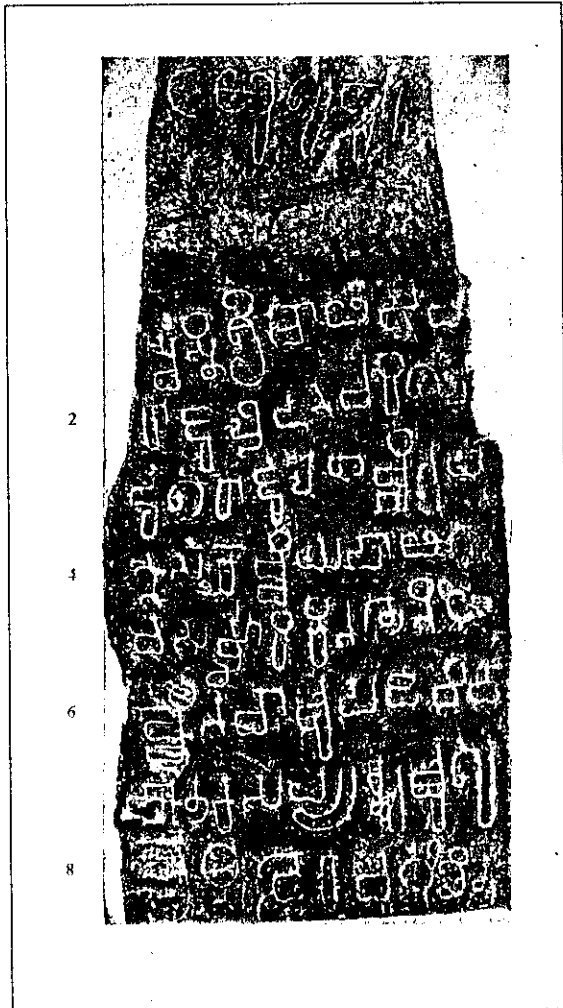
จารึกถ้ำเวสสคีรี : เมืองอนูราชปุระ ประเทศศรีลังกา ภาพจาก : Epigraphia Zeylanica, pp. 20.
 อักษรพราหมีภาคใต้ : พุทธศตวรรษที่ 6-7
 สัณฐานตัวอักษร : มีอักษรหลายตัวเริ่มพัฒนาสัณฐานเป็นอักษรปัลลวะ แต่อักษรบางตัวยังคงสัณฐานเดิมของอักษร
 พราหมี สมัยพระเจ้าอโศกอยู่ เช่น ฐ (𑀓) ย (𑀔) ล (𑀕) น (𑀌) เป็นต้น

คำอ่าน : สิธามทยห(ก) นิมหพค
 อสถยห(ที)นิ

คำแปล : ความสำเร็จจงมี (สิธา) คุณาแห่งมทยา (นี้)
 ขอถวายแต่ท่านอสถัย ด้วยสัทธา

จารึกกมลปุริม:มหาราชาแห่งโจพะ

อักษรคฤนถ์ : พุทธศตวรรษที่ 12

สัณฐานตัวอักษร : ตัวอักษรได้พัฒนา

สัณฐานเป็นอักษรคฤนถ์ หรือ
 อักษรปัลลวะแล้ว ฉะนั้นจึงมีรูป
 สัณฐานเหมือนกับอักษร
 คฤนถ์ ที่ใช้อยู่ในศิลาจารึก
 เย ธมมาฯ ที่พบบริเวณพระ
 ปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

ใจความ : พระมหาราชาพระองค์หนึ่ง
 ได้อุทิศกองทุนถวายแก่หมู่
 บ้านพราหมณ์ในสมัยราชวงศ์
 โจพะ ปกครองอินเดียฝ่ายใต้

ภาพจาก : Dr.P.V. Parabrahma Sastry.
 Inscriptions of Andhra
 Pradesh
 Cuddapah District part 1,
 Andhra Pradesh, 1977, pp. 9.

รูปตารางแสดงวิวัฒนาการอักษรคุณต์

๑ = ข ขุ ขู ขุ ขู ขุ	๖ = E E E E E E	๑๖ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๒ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๗ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๗ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๓ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๘ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๘ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๔ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๙ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๙ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๕ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๐ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๐ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๑ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๑ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๑ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๒ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๒ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๒ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๓ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๓ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๓ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๔ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๔ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๔ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๕ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๕ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๕ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๖ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๖ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๖ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๗ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๗ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๗ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๘ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๘ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๘ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๙ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๑๙ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๙ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๒๐ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๐ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๓๐ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๒๑ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๑ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๓๑ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๒๒ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๒ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๓๒ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๒๓ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๓ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๓๓ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๒๔ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๔ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๓๔ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๒๕ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒๕ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๓๕ = ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒

ภาพ: ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร, จารึกและอักษรวิจิตรโบราณ, 2527, หน้า 176.

หมายเหตุ 1) แถวที่ 1 คืออักษรพราหมี แถวที่ 2 อักษรคุณต์ที่เริ่มต้นพัฒนา หรืออักษรคุณต์รุ่นแรก แถวที่ 2 นี้ได้เข้ามาในประเทศไทยช่วงพุทธศตวรรษที่ 12-14

3. การแพร่กระจายอักษรอินเดียสู่เอเชียอาคเนย์

ศูนย์กลางอารยธรรมโบราณของเอเชีย มี 2 แห่งคือ จีนและอินเดีย ทั้งจีนและอินเดียรู้จักดินแดนเครื่องเทศ และค้าขายกับเอเชียอาคเนย์มาตั้งแต่สมัยต้นพุทธกาล แต่ไม่พบอารยธรรมจีนโบราณแพร่เข้ามาในแถบหัวเมืองเอเชียอาคเนย์ เพราะเหตุว่า ชาวจีนไม่พึงใจที่จะให้ชนชาติอื่น ๆ เรียนรู้ศิลปวิทยาการของจีน จีนต้องการเพียงให้ชนชาติป่าเถื่อนเหล่านั้น ยอมรับอำนาจกษัตริย์จีนและส่งเครื่องราชบรรณาการเท่านั้น ดังที่ศาสตราจารย์ มจ.สุภัททดิศ ดิศกุลเขียนว่า "ประเทศจีนนั้นต้องการให้ชนชาติป่าเถื่อนทางทิศใต้ รับรองอำนาจอันยิ่งใหญ่ของตนเสมอ ด้วยการส่งเครื่องราชบรรณาการด้วยเหตุนี้ อารยธรรมจีนจึงจำกัดเขตอยู่แต่เฉพาะในท้องถิ่นที่จีนแผ่อำนาจทางการทหารเข้าไปถึง"^๗ ฉะนั้นอารยธรรมจีนสมัยโบราณจึงมิได้แพร่เข้าสู่ดินแดนเอเชียอาคเนย์ ซึ่งต่างกับอารยธรรมอินเดียที่ได้แพร่เข้ามาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังจะพบว่าชุมชนในแถบเอเชียอาคเนย์ได้รวมตัวเป็นอาณาจักรเล็ก ๆ ตามแนวคิดแบบกษัตริย์ของอินเดีย (กษัตริย์คือเจ้าของแผ่นดิน เจ้าของสรรพสิ่ง และเจ้ามหา

^๗ ศาสตราจารย์ มจ.สุภัททดิศ ดิศกุล. ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ ถึง พ.ศ.2000. (โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2522) หน้า 10.

ชีวิต ซึ่งต่างจากแนวคิดเดิมที่เห็นว่า เจ้าเมืองคือหัวหน้าชุมชน หัวหน้าเผ่าพันธุ์) คงจะเห็นว่าชื่ออาณาจักรได้ใช้ชื่อภาษาสันสกฤต เช่น ทวารวดี ศรีวิชัย ศรีเกษตร อโยธยา ฯลฯ เป็นต้น

ชาวอินเดียรู้จักดินแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ออกไกลมาแต่ครั้งโบราณ ในนามดินแดนแห่งเครื่องเทศ ไม้หอม(ไม้กฤษณา) และทองคำ ซึ่งพ่อค้าชาวอินเดียรู้จักเส้นทางเดินเรือตามกระแสลมมรสุมไปสู่สุวรรณทวีป(เกาะทองคำ) และกรรบูรทวีป (เกาะเครื่องเทศ) และผ่านเลยไปถึงจีนด้วย

การที่พ่อค้าชาวอินเดียได้เดินทางไปยังตะวันออกเฉียงใต้ออกไกล เป็นปัจจัยหนึ่งที่อารยธรรมอินเดียได้แพร่เข้ามาสู่ดินแดนเอเชียอาคเนย์ แต่กระนั้นก็ตาม เราไม่พบโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในดินแดนเอเชียอาคเนย์มีอายุตอนต้นพุทธกาล หลักฐานด้านโบราณคดีในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ที่แสดงถึงอารยธรรมอินเดีย ย่อมมีอายุไม่เก่าไปกว่าพุทธศตวรรษที่ 7-8⁸ ซึ่งในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 7-8 นั้นพบว่านักปราชญ์ พระเถระในพุทธศาสนา พ่อค้าประชาชนคงได้เดินทางแสวงโชค ไปสู่ดินแดนเครื่องเทศแห่งภาคตะวันออกเฉียงใต้ออกไกลจำนวนมากขึ้น จึงพบพระพุทธรูปตามแบบศิลปะอมราวดี (ศิลปะทางภาคใต้ของอินเดีย) มีอายุในพุทธศตวรรษที่ 9 โดยเฉพาะดินแดนปากน้ำโขง ได้รับอารยธรรมอินเดียตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 8 โดยมีพราหมณ์ชื่อ โกลจินยะแต่งงานกับเจ้าหญิงท้องถิ่น ต่อมาชื่อว่าอาณาจักรฟูนัน หลังจากนั้นก็ปรากฏชื่ออาณาจักรใกล้เคียง ได้แก่ จามปา ทวารวดี ศรีวิชัย ศรีเกษตร ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งอาณาจักรเหล่านี้ได้รับธรรมเนียมการปกครอง (พระธรรมศาสตร์, พระมนูศาสตร์) ความรู้ และวิชาการตามอารยธรรมอินเดีย รวมทั้งอักษรศาสตร์ด้วย

จากการศึกษาศิลาจารึกในดินแดนเอเชียอาคเนย์ พบว่าอักษรอินเดียได้สมัยราชวงศ์ปัลลวะ (อักษรคฤณต์) ซึ่งนำมาใช้จารึกในแผ่นศิลามีอายุไม่เก่าไปกว่าพุทธศตวรรษที่ 11-12 ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า กลุ่มศิลาจารึกในเอเชียอาคเนย์ใช้รูปอักษรปัลลวะทั้งสิ้น รูปอักษรปัลลวะจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทอยู่ในดินแดนเอเชียอาคเนย์ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11-12 เป็นต้นมา⁹

การที่พบศิลาจารึกอักษรปัลลวะ (อักษรคฤณต์) กระจายอยู่ทั่วไปในดินแดนเอเชียอาคเนย์นั้น (พม่า อินโดนีเซีย กัมพูชา เวียดนาม แหลมมลายูและประเทศไทย) ทำให้เชื่อได้ว่าอารยธรรมอินเดียได้เข้ามามีอิทธิพล อยู่อย่างมั่นคงทั้งด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม วิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งภาษาศาสตร์ และอักษรศาสตร์ด้วย¹⁰ การที่พบอารยธรรมอินเดียเข้ามามีบทบาทเหนือวัฒนธรรมของชุมชนพื้นเมืองเดิมอย่างทวีคูณในพุทธศตวรรษที่ 11-12 นั้น น่าจะเชื่อได้ว่ามีชาวพุทธ และพระเถระชาวอินเดียตอนใต้

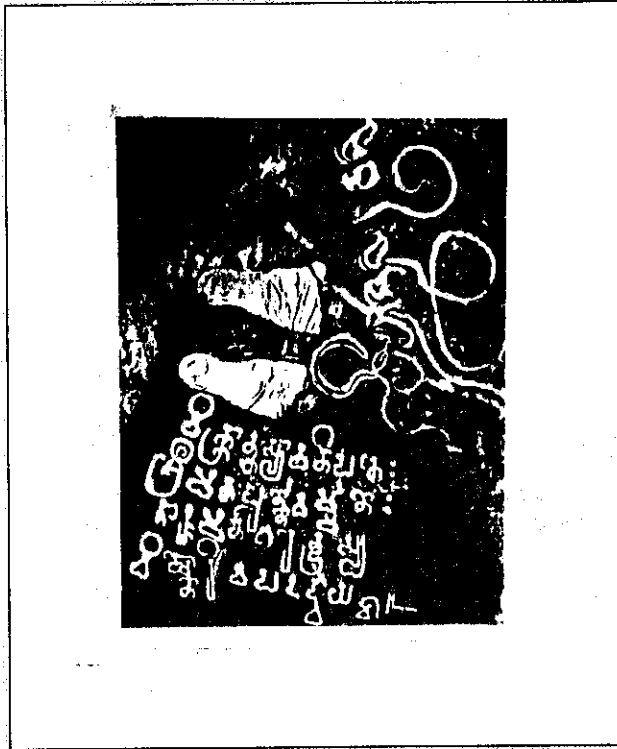
⁸ ศาสตราจารย์ ม.จ.สุภัทรดิศ ดิศกุล. เรื่องเดิม, หน้า 5.

⁹ กรมศิลปากร. จารึกในประเทศไทย เล่ม 1 (หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2529) หน้า 16.

¹⁰ กรมศิลปากร. เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

ได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งร่วมกับชาวพื้นเมืองจำนวนมากไม่น้อยในช่วงสมัยดังกล่าว ฉะนั้นจึงน่าจะมีคำถามว่าเหตุใดชาวพุทธพระเถระอินเดียได้มุ่งสู่ตะวันออกไกล ตามเส้นทางพ่อค้าในช่วงสมัยราชวงศ์ปัลลวะจำนวนมาก และตั้งชุมชนร่วมกับชาวพื้นเมืองในหมู่เกาะชวา แหลมมลายู ตลอดจนประเทศไทย และบริเวณปากน้ำโขง (ประเทศกัมพูชา) เวียดนาม (อาณาจักรจามปา) รวมทั้งลุ่มแม่น้ำอิรวดี (อาณาจักรศรีเกษตร) ปัญหาดังกล่าวอาจจะตอบเพียงว่า พระเถระ และชาวพุทธอินเดียเหล่านั้นเดินทางไปสู่ภาคตะวันออก เพื่อเผยแผ่พุทธศาสนาเท่านั้น น่าจะไม่มีน้ำหนักพอ แต่น่าจะมีปัญหาด้านอื่น ๆ อีกด้วย ฉะนั้นหากพิจารณาด้านสังคมและการเมืองของหัวเมืองอินเดียภาคใต้ จะพบว่ากษัตริย์และมหาราชแห่งรัฐต่าง ๆ ในอินเดียนั้น ได้กลับมานับถือศาสนาพราหมณ์ และได้ฟื้นฟูกันอย่างกว้างขวาง รวมทั้งประชาชนเลื่อมใสศรัทธาพุทธศาสนาน้อยลง เป็นผลให้พุทธศาสนาเลื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วในอินเดีย หลังพุทธศตวรรษที่ 9-10 เป็นต้นมา หรือก่อนหน้านั้น ส่วนในประเทศศรีลังกา พุทธศาสนายังเจริญรุ่งเรืองอย่างมั่นคงแห่งเดียว แต่กระนั้นก็ตามกษัตริย์ศรีลังกา คงเห็นการเลื่อมโทรมของพุทธศาสนาในอินเดียอย่างรวดเร็ว จนเกิดความวิตกกังวลว่าพุทธศาสนาคงจะยืนยงอยู่ในศรีลังกาอีกไม่นาน จึงนิยมกัณฑ์นาถวาทที่ดิน นาจันหัน และทรัพย์สินเงินทองแก่พระอารามสำคัญ ซึ่งมักจะเป็นที่สถิตย์ของพระเถระผู้ใหญ่ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 8-9 ด้วยเกรงว่าจะขาดผู้อุปถัมภ์พุทธศาสนาในอนาคต ดังปรากฏในศิลาจารึกศรีลังกาที่สร้างสมัยพระเจ้าคชพาหุคามณีอภัย (พ.ศ.720-744) ได้ประกาศถวายทรัพย์สิน ที่ดิน จำนวนมากแก่ที่ชุมนุมสงฆ์¹¹

¹¹ Epigraphia Zeylanica Vol.I (Reprinted by Aitkan Spener Co.Ltd" Colombo, 1976) pp. 208.

ภาพจาก: B.Ch. Chhabr. Expansion of Indo-Aryan Culture. New Age Printing Press (New Delhi), 1965.

จารึกพระเจ้าปुरुฉวรรมัน : พบที่บ้านกำปงกระดัด
เกาะชวาใต้ทิศตะวันตก ประเทศอินโดนีเซียจารึก
บนก้อนหินทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ
2 เมตร

อักษรคฤนธ์ (ปัลลวะ) : พุทธศตวรรษที่ 10-11

คำอ่าน

1) วิภกรานคตสยา วนิปรต:

2) ศรีมตปุณฉวรรมันฉ:

3) ตารุมนคเรนทรสย

4) วิษโณ ริวปทวยม

คำแปล : รอยเท้าทั้งคู่นี้ อันเหมือนกับพระบาท

ของพระวิษณุ เป็นพระบาทของพระ

เจ้าปुरुฉวรรมัน ผู้มีอำนาจดุจพระอินทร์

แห่งเมืองตารุมนคร

ฉะนั้นจึงเชื่อได้ว่าพระเถระและชาวพุทธจำนวนมาก ได้เดินทางมาตั้งภูมิลำเนาพร้อมกับชาวพื้นเมืองในเอเชียอาคเนย์อย่างทวีคูณ จนสามารถสร้างโบราณสถานของพุทธศาสนา และสร้างศิลาจารึกประกาศกฤษฎาณาไว้ด้วย ฉะนั้นจึงพบศิลาจารึกรุ่นแรกในเอเชียอาคเนย์ทุกแห่งเป็นอักษรปัลลวะหรืออักษรคฤนธ์กระจายอยู่ทั่วไปในดินแดนเอเชียอาคเนย์ ได้แก่ อาณาจักรจามปา (เวียดนามตอนกลาง) อาณาจักรศรีเกชตร(พม่า) อาณาจักรศรีวิชัย (ชวาและแหลมมลายู) อาณาจักรทวารวดี (ประเทศไทย) อาณาจักรฟูนัน และเจนละ (กัมพูชาและภาคอีสานของไทย)อาณาจักรดังกล่าวนี้ พบว่า ได้รับพุทธศาสนาสมัยเริ่มต้นทุกแห่ง (ในกัมพูชาพบว่า ได้รับพุทธศาสนา ก่อนเปลี่ยนเป็นฮินดู ลัทธิเทวราช ที่เรียกว่า เขมรสมัยพระนคร) แต่กระนั้นก็ตาม ชาวอินเดียส่วนหนึ่งที่นับถือศาสนาพราหมณ์ที่เข้ามาค้าขายเครื่องเทศ ก็ตั้งชุมชนใหญ่ขึ้นบนเกาะบอร์เนียว ได้สร้างโบราณสถาน ดังปรากฏจารึกพระเจ้ามุลวรรมัน 6 หลัก ที่กล่าวถึงการถวายสิ่งของทรัพย์สิน เครื่องใช้แก่เทวสถาน

4. ศิลาจารึกอักษรปัลลวะในประเทศไทย

จากหลักฐานทางด้าน โบราณคดีพบว่าบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา (ประเทศไทย) และดินแดนใกล้เคียงได้แก่บริเวณลุ่มแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำอิรวดี(พม่า) บริเวณลุ่มแม่น้ำโขง (กัมพูชา) รวมทั้งหมู่เกาะอินโดนีเซียและแหลมมลายู ได้ปรากฏอารยธรรมย้อนหลังกว่า 1,500 ปี ในดินแดนดังกล่าวเหล่านั้นได้มีการรวมตัวเป็นชุมชน ตั้งเป็นอาณาจักรมีวัฒนธรรม และมีความเกี่ยวพันกันทางการเมือง มีการสืบทอดวัฒนธรรมจากอินเดียและสืบทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน กลุ่มชนเหล่านั้นเรารู้จักกันในนามว่าอาณาจักรทวารวดี ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อาณาจักรศรีเกษตรมีศูนย์กลางอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำอิรวดี (พม่า) อาณาจักรเจนละและขอมสมัยพระนคร มีศูนย์กลางอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนกลางและตอนปากแม่น้ำโขง รวมถึงอาณาจักรศรีวิชัยซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในอินโดนีเซีย และมลายูทางภาคใต้ของประเทศไทยด้วย

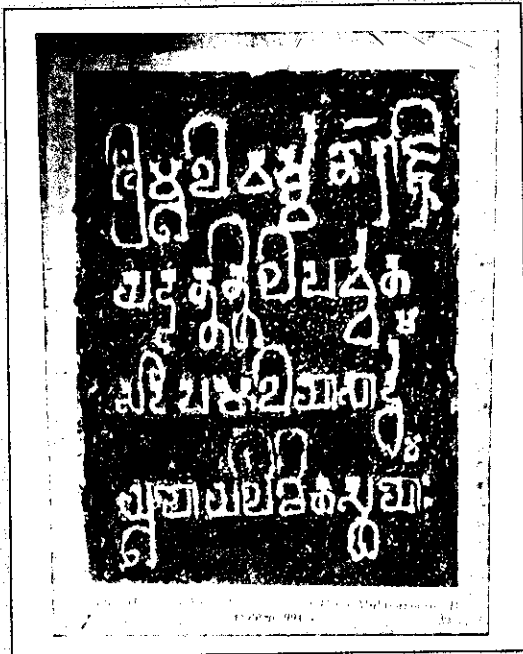
อาณาจักรดังกล่าวเหล่านั้นต่างก็ได้มีความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมกับอินเดีย โดยเฉพาะวัฒนธรรมการเขียนหนังสือ ซึ่งเข้ามาพร้อมกับการแพร่ศาสนาพุทธ และพราหมณ์

ในบริเวณภาคกลางของประเทศไทยพบว่ามีขอบเขตวัฒนธรรมของอาณาจักรทวารวดี ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา นักโบราณคดีเชื่อว่าอาณาจักรทวารวดีเจริญรุ่งเรืองราวพุทธศตวรรษที่ 8-14 จากการขุดพบโบราณวัตถุกระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณ จ.ราชบุรี (ต.คูบัว อ.เมือง) นครปฐม ทรบุรี และปราจีนบุรีหลักฐานทางด้านโบราณคดี และศิลาจารึกที่พบ ช่วยให้นักประวัติศาสตร์เห็นร่องรอยอารยธรรมโบราณของอาณาจักรทวารวดี ซึ่งตรงกับจดหมายเหตุของจีนที่เรียกว่า "ต้อ หลอ ปอดี้" หรือ "โถโลโปติ" ซึ่งพระภิกษุเหียนจั้ง (Hiuan-tsang) ได้กล่าวว่ายู่ระหว่างประเทศพม่า กับประเทศกัมพูชาเมื่อพุทธศตวรรษที่ 12¹² แม้ว่าความรู้เรื่องอาณาจักรทวารวดี นักประวัติศาสตร์ยังอธิบายไม่แจ่มชัดนัก เนื่องจากยังค้นพบวัตถุพยานไม่มากนัก และศิลาจารึกที่สร้างขึ้นในสมัยดังกล่าวก็เป็นจารึกสั้น ๆ ให้ความกระจ่างน้อย และส่วนใหญ่สร้างขึ้นสมัยตอนปลายของอาณาจักร คือราว พ.ศ.1200-1400¹³ ส่วนในสมัยตอนต้นนั้นเราทราบจากตำนานของอินเดีย ซึ่งมักจะกล่าวถึงดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ ไปด้วยเครื่องเทศที่อยู่ในทิศตะวันออกไกล เจ้าชาย พระเถระ พ่อค้า ได้ออกเดินทางผจญภัยไปยังดินแดนตะวันออก ได้แก่ สุวรรณทวีป (สุวรรณภูมิ) ตักโกละ(ตลาดกระวาน)

¹² ศาสตราจารย์ มจ.สุภัทรดิศ ดิศกุล, ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ถึง พ.ศ.2000(คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย, สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522) หน้า 21.

¹³ ประชุมศิลาจารึกภาคที่ 3. (โรงพิมพ์ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2508) หน้า 9.

กรรปฐวีป(เกาะเครื่องเทศ) นารีเกลทวีป(เกาะมะพร้าว) ฯลฯ¹⁴ นอกจากนี้ในเรื่องมิลินทปัญหาซึ่งกล่าวถึงการเดินทางไปเมืองตักโกลาและจีนอีกด้วย แต่เรายังอนุมานไม่ได้ว่าตำนานอินเดียกล่าวชื่อสถานที่ดังกล่าวนั้นหมายถึงดินแดนประเทศไทยแม้หลักฐานในพุทธศาสนาที่กล่าวถึงการส่งสมณะทูตคือ พระอูตตระและพระโสณะไปเผยแผ่พระธรรมายังสุวรรณทวีปที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเมื่อ พ.ศ.300 นั้น ก็ไม่พบหลักฐานโบราณวัตถุใด ๆ ฉะนั้นในระดับนี้เราสรุปได้เพียงว่า ชาวอินเดียรู้จักดินแดนเอเชียอาคเนย์มาตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษแล้ว แต่ยังไม่สรุปเจาะจงว่าเป็นประเทศไทยโดยตรงยังไม่ถนัดนัก

จารึกพระเจ้าศรีมุลวรรมัน (เกาะบอร์เนียว)

อักษรกฤต (ปัลลวะ) : พุทธศตวรรษที่ 9-10

คำอ่าน:

1. ศรีมุลวรรมนราชาธิ
2. ขททคนตลปรวตม
3. สทปมาลยาสารทรม
4. ยูโปยลิจิตสโตโย

ใจความว่า:

กษัตริย์ศรีมุลวรรมัน ผู้มีชื่อเสียง ให้อุทิศเมล็ดพืช
น้ำมัน ที่จะใช้ในการก่อกองกฐน (แก่พราหมณ์) จึง
ได้สลักจารึกยथाไว้

ลักษณะตัวอักษร:

อักษรกฤต หรืออักษรปัลลวะ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 9-10

แต่ผู้รู้บางท่าน เห็นว่าเป็นตัวอักษรรุ่นพุทธศตวรรษที่ 11-12 โดยอธิบายว่าตัว ค. (ค) และ ล. (ล) พัฒนาสมบูรณ์แล้ว แต่กระนั้นก็ตาม ตัว ร. (ร) ยังใช้เส้น เคียว ข. (ข) ยังไม่เป็นรูปตามขาเหมือนอักษรปัลลวะสมัยหลัง
ภาพจาก: B. Ch. Chhabr, Expansion of Indo-Aryan Culture. New Age Printing Press (New Delhi), 1965

¹⁴ ศาสตราจารย์ มจ.สุภัทรดิศ ดิศกุล, เรื่องเดิม, หน้า 5.

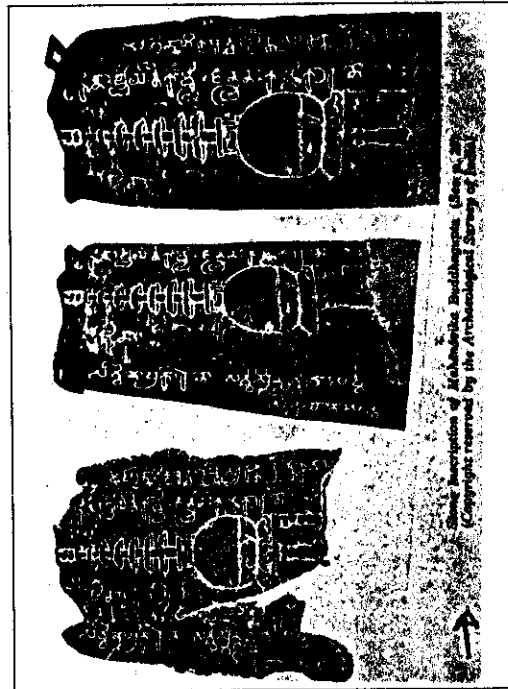
แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาศิลาจารึกและ โบราณวัตถุที่ขุดพบบริเวณภาคกลางของประเทศไทยเมื่อศึกษารูปแบบของศิลปกรรมและตัวอักษรที่ใช้ในศิลาจารึก นักโบราณคดีลงความเห็นว่าเป็นอิทธิพลมาจากศิลปกรรมอินเดียสมัยราชวงศ์คุปตะ-หลังคุปตะ และปาละ-เสนะ โดยลำดับ ซึ่งเรียกยุคสมัยตามศิลปกรรมว่า "ศิลปะสมัยทวารวดี" อายุของโบราณวัตถุและศิลาจารึกนั้นมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 11-16¹⁵ ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกที่สร้างขึ้นในสมัยดังกล่าว เป็นอักษรคฤณณ์หรืออักษรปัลลวะซึ่งพบอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก (ลพบุรี) แม่น้ำบางปะกง (ปราจีนบุรี) อักษรปัลลวะนี้ได้พบพร้อม ๆ กันในประเทศพม่าสมัยอาณาจักรศรีเกษตร และในประเทศกัมพูชาสมัยอาณาจักรเจนละ รวมทั้งในแหลมมลายู และหมู่เกาะอินเดียตะวันออก สมัยอาณาจักรศรีวิชัย

หลังจากนั้นในบริเวณภาคกลางยังพบศิลาจารึกที่สร้างขึ้นในสมัยหลังอีกส่วนหนึ่ง เรียกว่า อักษรอินเดียกลาย หรืออักษรขอมโบราณ ซึ่งมีอายุอยู่ในพุทธศตวรรษที่ 15-18 แสดงให้เห็นอิทธิพลวัฒนธรรมด้านตัวอักษรของอาณาจักรขอมสมัยพระนครในบริเวณที่เป็นอาณาจักรทวารวดีมาก่อน นั่นคืออำนาจทางการเมืองของขอมสมัยพระนครได้เข้ามาแทนที่อาณาจักรทวารวดี ดังจะเห็นศิลปกรรมแบบขอมสมัยพระนคร เช่น พระปรางค์สามยอดลพบุรี และศิลาจารึกอักษรขอมโบราณที่ศาลสูง (ศาลพระกาฬ) เป็นต้น

¹⁵ คงเดช ประพัฒน์ทอง, การวิจัยเอกสารเบื้องต้น. (อมรินทร์การพิมพ์, 2520) หน้า 5.

จารึกพุทธคุปต์มหานาวิก: ไทรบุรี (Kedah) มาเลเซีย ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑ์เมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย
 อักษรฤคฤนธ์: พุทธศตวรรษที่ 9-10 (บางท่านว่าพุทธศตวรรษที่ 10-11)

ภาพจาก: B. Ch. Chhabr, Expansion of Indo-Aryan Culture. New Age Printing Press (New Delhi). 1965.

คำอ่าน:

1. มหานาวิก พุทธคุปตสย รกตมริตติกวา(ส)
2. อาชญาเนาจียเต กรรมม ชนมม: กรรมมการณ
3. สรวเว ปรงการณ สรวเว สมิณ สรววธา สรวเว
4. สิทธิ ยาคา สนนตุ

ใจความว่า

ด้วยอำนาจบารมีแห่งพระสถูปพุทธคุปตะ
 มหานาวิก แห่งแผ่นดินสีแดง (ของงให้) เกิดความ
 สำเร็จในการเดินทาง และคุ้มครองสรรพอาชญาแห่ง
 ชนมชีพ (เพทภัยถึงชีวิต) ทั้งปวง

ส่วนในภาคอีสานบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล แม่น้ำชี ได้พบร่องรอยวัฒนธรรมอินเดียในสมัยเดียวกับอาณาจักรทวารวดีเช่นเดียวกัน ได้แก่ พระธาตุนาดูน อ.นาดูน จ.มหาสารคาม เสาหินขนาดใหญ่ที่เมืองฟ้าแดดสงยาง อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์ และกระจัดกระจายได้ทั่วไปบริเวณแอ่งโคราช โดยเฉพาะบริเวณจังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งเสาธรรมจักร และพระนอนหินขนาดใหญ่ที่เมืองเสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา นอกจากนี้ยังพบพระพุทธรูปปางไสยาสน์ขนาดใหญ่แกะสลักตามหน้าผาในจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 แห่ง และที่ อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น 1 แห่ง เป็นต้น ศิลปกรรมเหล่านี้เป็นศิลปกรรมเนื่องด้วยพุทธศาสนาทั้งสิ้น นักโบราณคดีได้กำหนดอายุร่วมสมัยกับอาณาจักรทวารวดีของภาคกลาง

แต่ยังไม่อาจจะสรุปได้ว่าเป็นอาณาจักรเดียวกันหรือไม่ เพราะในภาคอีสานนั้นนิยมสร้างใบเสมาหินขนาดใหญ่ แต่กลับไม่พบใบเสมาหินขนาดใหญ่ในบริเวณภาคกลาง ซึ่งเป็นขอบเขตของอาณาจักรทวารวดี แต่อย่างไรก็ตามศิลาจารึกที่พบในภาคอีสานที่มีอายุในพุทธศตวรรษที่ 12-15 นั้นเป็นอักษรปัลลวะเช่นเดียวกับภาคกลาง ต่างแต่ว่าศิลาจารึกภาคอีสานใช้ภาษาสันสกฤตเป็นพื้น ซึ่งภาคกลาง (สมัยทวารวดี) ใช้ภาษาบาลีเป็นพื้น จารึกสำคัญของภาคอีสานที่ร่วมสมัยทวารวดี ได้แก่ ศิลาจารึกเจ้าชายจิตรเสน (จารึกถ้ำหมาใน) 3 หลัก ที่อยู่หน้าวัดสุปฏิภูมิราม อ.เมือง จ.อุบลราชธานีในปัจจุบัน จารึกหลังพระพิมพ์พระธาตุนาดูน และจารึกตามใบเสมาหินขนาดใหญ่ที่ จ.ชัยภูมิ เป็นต้น

หลังจากนั้นต่อมาราวพุทธศตวรรษที่ 15-18 ศิลปกรรมในภาคอีสานได้เปลี่ยนแปลงเป็นปราสาทหินอันเป็นโบราณสถานเนื่องด้วยศาสนาพราหมณ์ลัทธิเทวราช ได้แก่ ปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทหินเมืองต่ำ จ.บุรีรัมย์ ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินพนมวัน จ.นครราชสีมา ปราสาทหินนารายณ์เจงเวง จ.สกลนคร และปราสาทหินขนาดเล็กอีกหลายแห่ง ส่วนตัวอักษรที่ปรากฏในศิลาจารึกยุคปราสาทหินนั้น รูปสัณฐานตัวอักษรได้คลี่คลายจากอักษรปัลลวะไปจนเป็นสัณฐานเฉพาะที่เรียกว่า "อักษรขอมสมัยพระนคร" หรือ "อักษรขอมโบราณ" ภาษาที่ใช้ในศิลาจารึกเหล่านั้นเป็นภาษาสันสกฤตปะปนกับภาษาขอมและจนถึงใช้ภาษาขอมโบราณทั้งหมดก็มี¹⁶

ในภาคใต้มีหลักฐานทางด้านโบราณคดีและศิลาจารึกอยู่จำนวนหนึ่ง เช่น พระธาตุไชยา (ก่อนบูรณะ) พระธาตุวัดหลง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี และซากเมืองโบราณ และศิวลึงค์จำนวนมากในจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนศิลาจารึกในยุคพุทธศตวรรษที่ 12-15 นั้นพบจำนวนหนึ่งไม่มากนัก เช่น จารึกวัดมเหยงค์ จารึกวัดเสมาเมือง จ.นครศรีธรรมราช จารึกตะกั่วป่า จ.พังงา เป็นต้น

ส่วนในภาคเหนือไม่พบหลักฐานทางด้านศิลาจารึกอักษรปัลลวะ หรืออักษรคฤณต์ นับตั้งแต่จังหวัดสุโขทัย พิชณุโลกขึ้นไปจนสุดชายแดนภาคเหนือ

การที่พบศิลาจารึกอักษรปัลลวะแพร่กระจายอยู่ทั่วไปในดินแดนบริเวณประเทศไทยนี้ อาจจะเป็นดัชนีชี้กำหนดถึงความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมอินเดียที่เข้ามามีบทบาทในบริเวณประเทศไทยนี้ได้ คืออยู่ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11 หรือ 12 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงพุทธศตวรรษที่ 15 หรือ 16 เป็นที่สิ้นสุด ซึ่งไม่ไกลเกินขอบเขตแห่งสมัยราชวงศ์ปัลลวะของอินเดีย¹⁷

¹⁶ ดูรายละเอียดใน ธวัช ปุณโณทก, ศิลาจารึกอีสานสมัยไทยลาว. (โรงพิมพ์คุณพิมพ์อักษรกิจ, 2530.) หน้า 21-27.

¹⁷ คงเดช ประพัฒน์ทอง, การวิจัยเอกสารโบราณเบื้องต้น (อมรินทร์การพิมพ์, 2520), หน้า 7.

อักษรปัลลวะ ได้แก่ตัวอักษรที่มีรูปแบบเหมือนอักษรอินเดียสมัยราชวงศ์ปัลลวะ อักษรชนิดนี้ใช้จารึกทั่วไปในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-15 หรือ 16 เช่น จารึกในดินแดนกัมพูชาปัจจุบัน (ตัวอักษรในกัมพูชาชนิดนี้เรียกว่าอักษรขอมสมัยก่อนพระนคร) จารึกในดินแดนประเทศพม่าปัจจุบัน (ตัวอักษรแบบนี้ใช้ในสมัยอาณาจักรศรีเกษตร) ส่วนในดินแดนประเทศไทยอักษรแบบนี้พบมากในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น จารึกวัดโพธิ์ร้าง และจารึกเข รมมาฯ ที่ลานพระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม จารึกเข รมมาฯ ที่สถูปศิลา (หลักที่ 32) จ.นครปฐม จารึกเข รมมาฯ ที่ฐานพระพุทธรูปศิลา (หลักที่ 31) จารึกถ้ำถ้ำชัยเขวง จ.ราชบุรี (หลักที่ 22)¹⁸ ส่วนในบริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสัก จ.ลพบุรี ได้พบอักษรรูปแบบเดียวกันนี้จำนวนมากเช่นเดียวกัน เช่นจารึก(ชิ้นส่วน) ที่ซำป่า¹⁹ จารึกถ้ำเขวง อ.พระพุทธบาท จ.สระบุรี จารึกฐานพระพุทธรูปยืนลพบุรี (หลักที่ 16 และหลักที่ 17) นอกจากนี้จารึกที่พบอยู่ในบริเวณจังหวัดปราจีนบุรีปรากฏว่าจารึกที่มีอายุเก่าแก่ส่วนใหญ่เป็นอักษรปัลลวะ เช่นเดียวกัน เช่นจารึกเนินสระบัว (หลักที่ 56) เป็นต้น

เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงศาสนาพุทธเกือบทั้งสิ้น เช่น คาลาเข รมมาฯ คาลาสรรเสริญพระธรรม หรือกล่าวถึงการสร้างโบราณวัตถุทางศาสนา เป็นต้น

จารึกวัดโพธิ์ร้าง: วัดโพธิ์ร้าง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

อักษรคุณต์ (ปัลลวะ): พุทธศตวรรษที่ 11-12

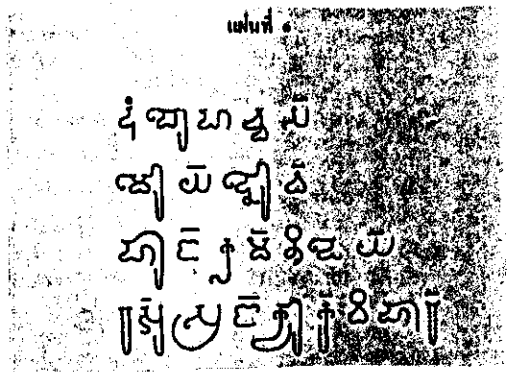
ลักษณะอักษร: อักษรคุณต์ หรืออักษรปัลลวะรุ่นแรกในประเทศไทย

คำอ่าน:

- 1. หุโปหจอส
- 2. โมยทโนว
- 3. หางกลมตเฑย
- 4. รอสรงกยากวิห(าร)

แผ่นที่ ๑

พระพุทธรูป วิหาร เสาหงส์ ในเขตพระอาราม และที่ดินปลูกมะพร้าว 170 ต้น ได้อุทิศให้แล้ว (อาจารย์จำปา เชียงเจริญ อ่าน-แปล)

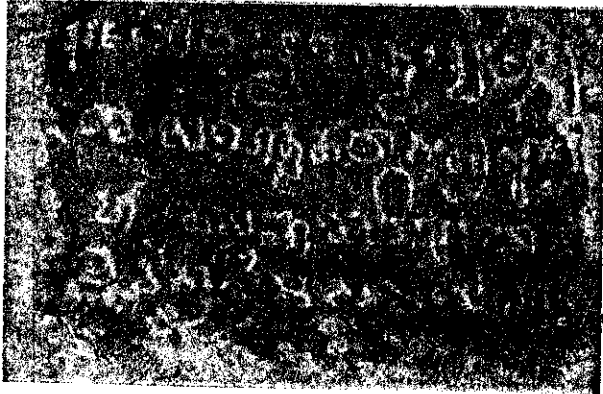
¹⁸ ดูรายละเอียดใน ประชุมศิลาจารึกภาคที่ 3 (โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2508)

¹⁹ ดูรายละเอียดใน กรมศิลปากร, จารึกโบราณรุ่นแรกพบที่ลพบุรีและใกล้เคียง (โรงพิมพ์พิพิธการพิมพ์, 2524)

จารึกเขษมมา: บริเวณพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

อักษรรक्त(ปัลลวะ): พุทธศตวรรษที่ 11-12

หลักฐานอักษร: อักษรรक्त หรืออักษรปัลลวะรุ่นแรกในประเทศไทย

โธ สดฐุ ๖๓๖๖
สมม ๖๓๖๖
๖๓๖๖ ๖๓๖๖
๖๓๖๖ ๖๓๖๖

คำอ่าน:

1. เขษมมา เหตุปปลภา
2. เขสิ เหตุตถาค โต อา
3. ห เตสญโย นิโร โธ
4. เอวิ วาที มหาสม โธ

คำแปล:

ธรรมทั้งหลายมีเหตุเป็นแดนเกิด
พระตถาคตตรัสเหตุของธรรมเหล่านี้คือ และ
วิธีดับของธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมี
คำรับอย่างนี้

บรรณานุกรม

กรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย, คณะ. **ประชุมศิลาจารึกภาคที่ 3.** โรงพิมพ์ทำเนียบนายกรัฐมนตรี 2508.

กำธร สติรกุล, **ลายสือไทย 700 ปี.** โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.

คงเดช ประพัฒน์ทอง, **การวิจัยเอกสารเบื้องต้น.** โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, 2520.

ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร, **จารึกอักษรวิเชียรโบราณ,** มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.

ธวัช ปุณโณทก. **“ตัวอักษรและการตีความเรื่องชนชาติ” ศิลปวัฒนธรรม.** ปีที่ 3 ฉบับที่ 12 เดือน ตุลาคม, 2525.

ยอร์ช เซเดส์, ศจ. **ตำนานอักษรไทย.** โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2504.

ศิลปากร, กรม. **จารึกในประเทศไทย เล่ม 1 เล่ม 2 เล่ม 3 เล่ม 5.** หอสมุดแห่งชาติ, กรมศิลปากร, 2529.

“-----”. **จารึกโบราณรุ่นแรกพบที่ลพบุรีและใกล้เคียง.** โรงพิมพ์บพิตรการพิมพ์. กรุงเทพฯ, 2524.

“-----”. **ศิลาจารึกในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญไชย.** กรุงเทพมหานครการพิมพ์. กรุงเทพฯ, 2522.

สุภัทรดิศ ดิศกุล, ศ.มจ., **ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ถึง พ.ศ.2000.** คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย, สำนักนายกรัฐมนตรี, 2525.

เอกสารภาษาต่างประเทศ

A.H.Dani. **India Palaeography.**

B.Ch.Chhabr. **Expansion of Indo-Aryan Culture.** New Age printing press (New Delhi), 1965.

Epigraphia Zeylanica Vol.1, Aitkan Spener Co.Ltd. Colomb, 1976.

Gordon H.Luce. **Old Burmar-Early Pagan Vol.3.** T.T.Augustin publisher New York, 1970. by The British Library, London. 2000.

Gorge Buhler. **Epigraphia Indica. Vol.IV.**